

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш бакалавриат
таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

ЎЗР ОУМТВ
Буйруқ № 356
"18" 08 2024 йил

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент ирригация ва кишлок хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти;

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «17» 08 даги 3 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «18» 08 даги 356 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаби “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий хужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудда Малака талабларини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р	бет
1. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи	4
1.1. Қўлланиш соҳаси	4
1.1.1. 60810100 – Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши Малака талабининг қўлланиши	4
1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари	4
1.2. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи	4
1.2.1. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг соҳалари	4
1.2.2. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари	5
1.2.3. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари	5
1.2.4. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий вазифалари	5
2. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар	6
2.1. Умумий компетенциялар	6
2.2. Касбий компетенциялар	6
Библиографик маълумотлар	7
Келишув варағи	8

1. 60810100 – Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи

60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузги, кечки ва сиртқи таълим шаклларида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалавриат дастурининг меъёрий муддати 4 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси.

1.1.1. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши Малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби **60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш** таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиш бўйича малака талаблари, ўқув режа ва ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

- таълим йўналишининг ўқув режаси ва ўқув дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

- бакалавриат битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

- олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

- олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар, уларнинг ота-оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи

1.2.1. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш – қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаш соҳасидаги йўналиш бўлиб, у ер, сув, ёнилғи-энергетика ва моддий-техника ресурсларидан самарали фойдаланган ҳолда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва ишлаб чиқаришда замонавий ресурстежамкор механизациялашган технологиялар ва техника воситаларини ишлаб чиқиш, маҳаллий иш шароитидан келиб чиқиб қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаштириш жараёнлари, қишлоқ хўжалиги машиналари технологик жараёнлари, агротехник тадбирларнинг мақбул турини қўллаш ҳамда қишлоқ хўжалиги техникаларидан фойдаланиш билан боғлиқ касбий соҳалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- қишлоқ хўжалигини механизациялаш соҳасидаги давлат ва хусусий ташкилот, корхона ва муассасалар ҳамда машинасозлик заводлари;
- қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришидаги механизациялашган жараёнлар;
- қишлоқ хўжалиги машиналари, техникалари, воситалари ва асбоб-ускуналар;
- агросаноат мажмуи корхоналари ва ташкилотларининг бошқарув тизимлари.

60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бакалавриат битирувчилари педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан кейин, профессионал таълим муассасаларида таълимнинг ваколатли бошқарув органлари томонидан аниқланадиган умумкасбий ва ихтисослик фанларини ўқитиш бўйича педагогик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқига эга бўлади. Бакалавриатнинг касб таълими йўналишлари бундан мустасно.

1.2.3. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- ташкилий-бошқарув.
- ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш;
- ахборот-таҳлилий фаолият;
- илмий-тадқиқот фаолияти;
- техник сервис.

1.2.4. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.

60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ бакалавриат битирувчиси қуйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир болиши лозим:

Ташкилий-бошқарув ҳамда ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш фаолиятида:

- механизациялашган ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш;
- машина-трактор парклари ва қишлоқ хўжалиги корхоналари фаолиятини стратегик ривожлантиришда замонавий билимларни қўллаш орқали бошқариш;
- ташкилот, корхона ва уларнинг алоҳида бўлинмалар ташкилий тузилмасини оптималлаштириш, ходимларнинг профессионал тайёргарлик даражасини ошириб боришни ташкил қилиш ва бошқариш, меҳнат салоҳиятидан самарали фойдаланишни режалаштириш, меҳнатни рағбатлантириш тизимини йўлга қўйиш;
- бирламчи ишлаб чиқарувчи бўғин ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш;
- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш ва уни бажариш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишларнинг натижаларини баҳолаш;
- касбга оид муаммолар ечимларини амалиётга тадбиқ этиш, ишлаб чиқариш жараёнида сифатни бошқариш;
- замонавий ахборот технологиялардан бошқарувда фойдаланиш, ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш усуллари ва механизмларини ишлаб чиқиш;
- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;
- ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларидан фойдаланишни режалаштириш, фавқулудда содир бўлиши мумкин бўлган хавф-хатарларни таҳлил қилиш.

Ахборот-таҳлилий фаолиятида:

- бошқарув қарорларини қабул қилиш учун ташкилотнинг ташқи ва ички муҳити омиллари тўғрисидаги маълумотларни тўплаш, қайта ишлаш ва таҳлил қилиш;

- қарор қабул қилиш, фаолиятни режалаштириш ва бошқариш учун маълумот тўплаш, ташкилотнинг ички ахборот тизимини яратиш ва унинг ишлашини бошқариш;
- ташкилотнинг ички ҳужжат айланиши тизимини ишлаб чиқиш ва бошқариш, ташкилотлар фаолиятининг турли кўрсаткичлари бўйича маълумотлар базасини юритиш;
- ишлаб чиқариш самарадорлигини баҳолаш;
- ахборот-таҳлил фаолияти натижалари бўйича ҳисобот тайёрлаш;
- бошқарув қарорларининг самарадорлигини баҳолаш.

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот институтлари ва марказларда қишлоқ хўжалиги техника ва технологияларини ишлаб чиқиш бўйича илмий тадқиқот ишларини амалга оширишда қатнашиш;
- қишлоқ хўжалигини механизациялаш даражасини оширишни таъминлашга хизмат қиладиган мамлакатдаги ва хорижий давлатлардаги фан-техника ютуқлари, ишланмалар ва илмий-техник ахборотларни ўрганиш ва тизимлаштириш;
- қишлоқ хўжалиги тармоқлари ва соҳаларини замонавий техника ва технологиялар билан таъминлаш борасидаги янги маълумотлар ва ахборотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш ва тизимлаштириш ишларини амалга ошириш;
- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- илмий тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларни татбиқ этиш.

Техник сервис фаолиятида:

- трактор, автомобил ҳамда қишлоқ хўжалик техникалари техник сервисини ва таъмирлаш стратегиясини белгилаш ва қўллаш;
- техник сервисни ташкил этиш, ишлаб чиқариш режаларни тайёрлаш ва амалга ошириш.

2. 60810100–Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий-иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш;
- хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид ҳужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий билимларга эга бўлиши ҳамда улардан замонавий илмий асосда касб фаолиятида фойдалана билиш;
- ахборот технологияларини касбий фаолиятида қўллаш билиши, ахборотларни йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиш;
- янги билимларни мустақил эгаллаш билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиш;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида тасаввурга эга бўлиш.

2.2. Касбий компетенциялар:

- меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни излаш, таҳлил қилиш ва улардан касбий фаолиятида фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиш;
- ташкилий тузилмаларни оптималлаштириш, кадрларни бошқариш стратегиясини

кўллаш, тадбирларни режалаштириш ва амалга ошириш кўникмаларига эга бўлиш;

- музокаралар, учрашувлар, ишбилармонлик ёзишмаларини олиб бориш ва онлайн алоқаларни амалга оширишни билиш;

- стратегик ва оператив бошқарув вазифаларини, ишни ташкил қилиш, бошқаришнинг замонавий технологияларини, ходимлар жамоасига етакчилик қилишни билиш;

- қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш объектлари учун техникалар танлаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш жараёнларини механизациялашни амалга ошира олишлари ва улар асосида ишлаб чиқариш лойиҳаларини ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиш;

- қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш агротехникаси ва зоотехния талабларини қаноатлантирувчи энергия-ресурстежамкор тежамкор, самарали механизациялашган технологияларни жорий этишни билиши;

- қишлоқ ишлаб чиқариш субъектлари учун зарур техника воситаларини танлашни билиши, улардан самарали фойдаланишни ташкил этиши ва бошқариши;

- маҳаллий шароитга қараб иш турларини ўз агротехник муддатларида сифатли амалга оширишни таъминлайдиган техника воситалари ва жиҳозларини танлаш ҳамда уларнинг техник сервиси ва эксплуатациясини ташкил этиш кўникмаларига эга бўлиш;

- қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида иш сифати ва унумини ошириш ҳамда энергия-ресурстежамкорликка эришишга қаратилган илмий-назарий ва амалий тадқиқотлар ўтказиш кўникмаларига эга бўлиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил қилиш;

- қишлоқ хўжалиги объектларида техникавий таъминот тизимини техник-иктисодий таҳлил қилишни, техник-иктисодий кўрсаткичларни аниқлашни, истиқболли режалар тузишни билиш;

- узлуксиз таълим тизими муассасаларида ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш (ўқув персонали), умумий ўрта, ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларида ўқув машғулотларини ўтиш, замонавий педагогик ва ахборот технологияларни эгаллаш ва тадбиқ этишни билиш;

- электрон қурилмалар электр схемаларини ишлаб чиқишда ярим ўтказгич приборлардан фойдаланиш, электроника, маиший хизмат ва ишлаб чиқариш электр ускуналари монтажи ва созлаш, автоматика воситаларини ҳисоблаш ва танлаш, монтаж, созлаш ва эксплуатациялаш, электр юритмалар системасини танлаш, электр моторлар қувватини танлаш, электр юритмаларни бошқариш схемаларини ишлаб чиқиш, ростлаш ва коммутациялаш аппаратларини танлаш кўникмаларига эга бўлиш.

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, касбий фаолият тури, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, ўқув режа, фан дастури, ўқув жараёни, илмий-тадқиқот, лойиҳа-конструкторлик, эксплуатацион ва техник сервис, технологик-ишлаб чиқариш, ташкилий-бошқарув, қишлоқ хўжалиги техникалари, технологик иш жараёнлари, созланишлар, ишга тайёрлаш, фойдаланиш, сифатни баҳолаш ва назорат қилиш, мустақил таълим, малака амалиёти, битирув малакавий иш, давлат аттестацияси, мустақил таълим, ўқув фанлари блоки, олий таълим муассасаси, таълим жараёни, ишлаб чиқариш, лойиҳалаш, илмий-тадқиқот жараёнлари.

ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ:

**Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш
муҳандислари институти**

Ректор Ў.П.Умурзаков

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.

КЕЛИШИЛДИ:

**Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги Олий таълимни
ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор
технологияларни татбиқ этиш маркази**

Директор М.Эсонов

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.

“Ўзагросервис” акциядорлик жамияти

Бош директор Р.М.Хайитов

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.

**Ўзбекистон Республикаси
Қишлоқ хўжалиги вазирлиги
Қишлоқ хўжалигини
механизациялаштириш ва техник
модернизациялаш бошқармаси**

Бошлиқ Қ.Исмоилов

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.

Жиззах политехника институти

Ректор А.К.Усманкулов

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.

**Қишлоқ хўжалигини механизациялаш
илмий-тадқиқот институти**

Директор Д.Р.Норчаев

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.

**Қишлоқ хўжалиги техника ва
технологияларини сертификатлаш ва
синаш маркази**

Директор М.Хакимов

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.